

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

Z PROGRAMEM I PLANAMI REALIZACJI

DORADZTWA ZAWODOWEGO W POSZCZEGÓLNYCH KLASACH

NA ROK SZKOLNY 2023/2024

**ZESPÓŁ SZKÓŁ W BYSTRZEJOWICACH PIERWSZYCH
IM. HELENY BABISZ**

Bystrzejowice Pierwsze, 11 września 2023 r.

1. Podstawy prawne

- ✓ **Rozporządzenie MEN z dnia 16 sierpnia 2018 roku w sprawie doradztwa zawodowego**
- ✓ Rozporządzenie MEN z dnia 16 sierpnia 2018 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej
- ✓ Rozporządzenia MEN z dnia 3 sierpnia 2018 roku w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno – pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych.
- ✓ Rozporządzenia MEN z dnia 20 marca 2020r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 z późniejszymi zmianami
- ✓ Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2020r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Obowiązują:

- ✓ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe
- ✓ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół
- ✓ Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 roku w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w szkole

2. Założenia WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System ten określa rolę i zadania nauczycieli w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, metody pracy.

Dobrze przygotowany uczeń do podjęcia decyzji edukacyjnej i zawodowej to taki, który wie jakie ma zainteresowania i predyspozycje, potrafi dokonać samooceny, zna swoją wartość, umie samodzielnie wybrać szkołę ponadpodstawową, ma plany na przyszłość.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zakłada, że:

- Wybór zawodu nie jest pojedynczym aktem – to długotrwały proces stanowiący sekwencje decyzji podejmowanych przez wiele lat.
- Na wybór zawodu składają się: wiedza na temat własnych predyspozycji i umiejętności, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy.
- Preferencje edukacyjne i zawodowe są zależne od uwarunkowań wewnętrznych (cechy osobowości, temperament, zdolności) i zewnętrznych człowieka (doświadczenia, otoczenie społeczne).
- Szkoła podstawowa obok rodziny stanowi środowisko mające istotny wpływ na podejmowanie decyzji edukacyjnych uczniów.
- Działania w ramach WSDZ powinny być zaplanowane, spójne, prowadzone w sposób ciągły i systematyczny.

3. Cele WSDZ

Cel ogólny: Przygotowanie uczniów do dokonania świadomego i trafnego wyboru dalszej drogi edukacyjnej a w przyszłości wyboru zawodu.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- a) zna swój potencjał edukacyjny, psychologiczny (predyspozycje, mocne strony i ograniczenia, zainteresowania, uzdolnienia)
- b) posiada informacje na temat różnych grup zawodowych (charakterystyka wykonywanej pracy, wymagania do wykonywania konkretnego zawodu, przeciwwskazania zdrowotne)
- c) rozwija swoje umiejętności i zainteresowania, wie jak się uczyć
- d) rozwija umiejętności pracy w zespole (komunikatywność, zaangażowanie, właściwe relacje społeczne)
- e) prezentuje postawę szacunku do pracy
- f) zna czynniki trafnego wyboru szkoły i zawodu
- g) rozwija umiejętność podejmowania decyzji
- h) jest otwarty i przygotowany na wyzwania współczesnego świata (gotowość do zmian)
- i) zna zasady systemu kształcenia w Polsce oraz ofertę edukacyjną szkół ponadpodstawowych
- j) zna zasady rekrutacji do szkół ponadpodstawowych
- k) zna źródła informacji edukacyjnych i zawodoznawczych, ma dostęp do tych informacji

Nauczyciele:

- a) potrafią diagnozować potrzeby i zasoby uczniów
- b) wykorzystują wiedzę o uczniu, pomagają mu określać jego ścieżkę edukacyjną i zawodową
- c) umożliwiają rozwój zainteresowań i zdolności uczniów
- d) realizują tematy zawodoznawcze metodami aktywnymi zgodnie z zaleceniami
- e) wspierają rodziców w procesie doradczym, udzielają informacji lub kierują do specjalistów
- f) włączają przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w realizowanie doradztwa zawodowego w szkole

Rodzice:

- a) są zaangażowani i przygotowani do pełnienia roli „doradców” dla swoich dzieci
- b) znają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu
- c) znają ofertę szkół ponadpodstawowych i zasady rekrutacji
- d) angażują się w pracę doradczą szkoły (np. prezentują swoje zawody i zakłady pracy)
- e) wiedzą gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych

4. Realizatorzy i uczestnicy:

WSDZ realizowany będzie przez społeczność szkolną: dyrekcję szkoły, nauczycieli i wychowawców, specjalistów, uczniów klas 1 – 8 i rodziców uczniów.

Szkola będzie w tym zakresie współpracowała z instytucjami i organizacjami wspierającymi jej pracę (m.in. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, szkołami ponadpodstawowymi, zakładami pracy, Powiatowym Urzędem Pracy).

Doradztwo zawodowe obejmuje spójne działania szkoły w zakresie pracy indywidualnej i grupowej z uczniami przy wsparciu i poradnictwie nauczycieli oraz zaangażowaniu rodziców. Działania mają charakter zaplanowany, systematyczny.

Zakres zadań poszczególnych osób zaangażowanych w proces doradczy wynika z kompetencji, profilu wykształcenia, nauczanych treści oraz podstawy programowej w szkole podstawowej.

Koordynator doradztwa zawodowego bierze udział w planowaniu działań szkoły w zakresie doradztwa zawodowego, aktualizuje informacje związane z doradztwem zawodowym, dokonuje bieżącego monitorowania realizacji WSDZ, przeprowadza ankietę ewaluacyjną i sporządza sprawozdanie z realizacji WSDZ.

Pedagog i psycholog szkolny diagnozują potrzeby oraz możliwości uczniów, udzielają indywidualnych porad i konsultacji w zakresie rozpoznawania mocnych stron oraz podejmowania decyzji edukacyjnych, w zależności od potrzeb i możliwości organizacyjnych prowadzą zajęcia rozwijające umiejętności emocjonalno-społeczne oraz na temat technik uczenia się, radzenia sobie ze stresem i autoprezentacji, kierują uczniów do specjalistycznych placówek; pedagog monitoruje losy absolwentów.

Wychowawcy koordynują i realizują zadania i treści wynikające z Programu Doradztwa Zawodowego w powierzonych klasach, umieszczają w planie wychowawczym zadania dotyczące doradztwa zawodowego, realizują te zadania, organizują wycieczki zawodoznawcze, współpracują ze szkolnymi specjalistami, na lekcjach wychowawczych wprowadzają podstawy treningu interpersonalnego, kierują uczniów potrzebujących pomocy do doradcy zawodowego na konsultacje, prowadzą zajęcia na temat poznawania siebie i o tematyce zawodowej, uczą sposobów organizacji pracy własnej, wyznaczania celów.

Orientacja zawodowa i doradztwo zawodowe dla uczniów są realizowane:

- podczas grupowych zajęć związanych z doradztwem zawodowym prowadzonych przez doradcę zawodowego, które wynikają z ramowych planów nauczania (klasy VII i VIII);
- podczas:
 - zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,
 - wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców – m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych specjalistów, wychowawców i nauczycieli;
- podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (jak np. szkolne targi edukacyjne, projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, festiwalu zawodów, w wizytach zawodoznawczych w zakładach pracy).

Na każdym przedmiocie nauczyciele realizują podstawę programową odnosząc się do doradztwa zawodowego.

Przykłady zadań nauczycieli poszczególnych przedmiotów w odniesieniu do doradztwa zawodowego:

Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej wdrażają do podejmowania obowiązków i rzetelnego ich wypełniania, zapoznają z pojęciem pracy i wynagrodzenia pieniężnego oraz sytuacji ekonomicznej rodziny.

Przedstawiają znaczenie pracy w życiu człowieka, omawiają z dziećmi zawody ich najbliższych, prezentują charakterystykę pracy w różnych zawodach. Rozwijają

zainteresowania, zapoznają ze sposobami powstawania różnych przedmiotów, uczą podstawowych umiejętności technicznych.

Nauczyciel informatyki prowadzi naukę poszukiwania, selekcjonowania, porządkowania, gromadzenia i wykorzystywania informacji np. dotyczących oferty edukacyjnej szkół, pomaga uczniom klas ósmych w logowaniu się do elektronicznego systemu wspomagania rekrutacji szkół ponadpodstawowych, wyjaśnia organizację pracy i przepisy bhp w pracy z komputerem, uczy komunikowania się z pomocą komputera i technologii informacyjnych. Prezentuje sposoby opracowywania tekstów, prezentacji multimedialnych oraz danych liczbowych w arkuszu kalkulacyjnym. Wdraża do pracy zespołowej w ramach projektu, pokazuje sposoby wykorzystania technologii informacyjnych w różnych zawodach.

Nauczyciele języka polskiego omawiają charakter pracy w różnych zawodach, uczą tworzenia wypowiedzi: pisanie życiorysu, podania, ogłoszenia, listu oficjalnego (dostosowywanie wypowiedzi do sytuacji). Kształtują umiejętność operowania słownictwem z kręgu: szkoła i nauka, środowisko społeczne. Wdrażają do samokształcenia i docierania do informacji za pomocą słowników, encyklopedii. Pokazują znaczenie komunikacji niewerbalnej w autoprezentacji.

Nauczyciele matematyki uczą gromadzenia i porządkowania danych o edukacji i zawodach, odczytywania i interpretacji danych w tekstach, tablicach i wykresach. Kształtują umiejętność posługiwania się procentami, zapoznają z zawodami z dziedziny księgowości i rachunkowości. Uczą planowania czynności z wykorzystaniem kalendarza (wykonywanie obliczeń) oraz dzielenia zadań na etapy.

Nauczyciele języków obcych zapoznają z zasobem języka dotyczącym szkoły i pracy oraz cech charakteru i umiejętności. Prezentują uczniom filmy o zawodach w języku obcym. Uczą tworzenia kilkudzaniowych wypowiedzi na temat swoich umiejętności (prezentacja siebie). Zachęcają do pracy zespołowej metodą projektu.

Nauczyciele przyrody omawiają stan zdrowia i choroby człowieka nawiązując do przeciwwskazań zdrowotnych w wybranych zawodach. Wykazują znaczenie odpoczynku w życiu człowieka, prawidłowych warunków nauki i pracy, zasad uczenia się. Wdrażają do planowania dnia i organizowania pracy własnej. Zapoznają z zawodami z dziedziny meteorologii, rolnictwa, biologii, leśnictwa, ochrony środowiska, fizyki, chemii, geografii, ochrony zdrowia, astronomii.

Nauczyciel historii i społeczeństwa informują o siedzibie władz lokalnych uczniów oraz ich zakresie działań i sposobie powoływania. Wyjaśniają demokratyczny charakter państwa. Charakteryzują pojęcie samorządności, opisują zawody związane z polityką, dyplomacją, przedstawiają zawód historyka. Zapoznają ze znaczeniem społecznego podziału pracy, opisują grupy społeczne i ich role w społeczeństwie. Omawiają z uczniami problemy współczesnej Polski (m.in. bezrobocie). Zapoznają ze zjawiskiem emigracji politycznej i zarobkowej. Uczą tworzenia drzewa genealogicznego. Omawiają z uczniami funkcjonowanie przemysłu, warunki pracy w fabryce dawniej i dziś. Prezentują podstawowe cechy obecnego systemu gospodarczego.

Nauczyciele wychowania fizycznego omawiając trening zdrowotny, pomagają opracować rozkład dnia ucznia, uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym i fizycznym.

Nauczyciel wychowania do życia w rodzinie prowadzi lekcje na temat ról społecznych i modeli życia, zapoznaje ze sposobem pracy instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, kształtują u uczniów poczucie odpowiedzialności za własny rozwój.

Nauczyciele religii przedstawiają znaczenie i wartość pracy w życiu człowieka, etykę zawodową, pomagają tworzyć uczniom ich własne systemy wartości. Pomagają poznać siebie, przyjąć odpowiedzialność za siebie. Przekazują wiedzę o znaczeniu praw

i obowiązków, zasad i reguł postępowania w życiu człowieka. Uczą prowadzenia dyskusji i umiejętności uzasadniania opinii dotyczących zjawisk w społeczności lokalnej.

Nauczyciel muzyki zapoznaje uczniów z zawodami związanymi z muzyką, przekazuje wiedzę o tworzeniu instrumentów, uczy gry na instrumentach.

Nauczyciel plastyki zapoznaje z zawodami z dziedziny kultury. Uczy korzystania z przekazów medialnych oraz wykorzystywania ich wytworów.

Nauczyciel techniki opisuje funkcje urządzeń technicznych, omawia kolejność działań technologicznych, organizację miejsca pracy i szacowanie czasu jej trwania. Uczy posługiwania się narzędziami do obróbki ręcznej.

Nauczyciele bibliotekarze prenumerują czasopisma związane z edukacją oraz literaturę z zakresu doradztwa zawodowego, udostępniają ulotki o szkołach.

Ponadto nauczyciele prowadzą zajęcia pozalekcyjne i koła zainteresowań umożliwiające uczniom rozwijanie swoich zdolności i umiejętności.

5. Formy i metody pracy doradczej:

Formy adresowane do uczniów:

- Diagnoza i analiza potrzeb na podstawie obserwacji, wywiadów, ankiet
- Indywidualne konsultacje i porady związane z dalszą edukacją (również dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi)
- Warsztaty grupowe - pozwalające na odkrywanie swoich zainteresowań, umiejętności i predyspozycji zawodowych, ukazujące potrzebę planowania własnej przyszłości zawodowej
- Zajęcia grupowe - nakierowane na rozwój umiejętności społecznych i interpersonalnych: komunikacji, współpracy, przezwyciężania stresu
- Koła zainteresowań
- Zajęcia grupowe umożliwiające poznanie różnych zawodów i związanych z nimi wymagań, filmy zawodoznawcze
- Realizowanie treści zawodoznawczych na lekcjach poszczególnych przedmiotów
- Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów
- Wyjścia i wycieczki szkolne do zakładów pracy
- Udział w dniach otwartych szkół ponadpodstawowych
- Udział w konkursach z zakresu doradztwa zawodowego
- Działanie Szkolnego Koła Wolontariatu, samorządu szkolnego

Formy adresowane do rodziców uczniów:

- Indywidualne konsultacje i porady udzielane przez nauczycieli/specjalistów na terenie szkoły
- Kierowanie do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej na konsultacje z doradcą zawodowym
- Zachęcanie i włączanie rodziców w proces doradczy szkoły np. poprzez przedstawianie wykonywanych przez siebie zawodów
- Udostępnianie informacji edukacyjnych (prezentacja założeń pracy edukacyjnej na terenie szkoły na rzecz uczniów, informacji na temat zasad i terminów rekrutacji) i zawodowych (o zawodach przyszłości)

Formy adresowane do nauczycieli:

- Udział w szkoleniach z zakresu doradztwa zawodowego
- Tworzenie warunków do wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą
- Śledzenie losów absolwentów

Formy adresowane do środowiska lokalnego:

- Spotkania z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych
- Spotkania z przedstawicielami lokalnych firm i zakładów pracy
- Współpraca z instytucjami wspierającymi pracę szkoły m.in. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, UP w Świdniku itp.

Metody pracy doradczej:

- Metody aktywizujące (burza mózgów, dyskusja, giełda pomysłów, mapy myślowe itp.)- wspólne pracowanie nad rozwiązaniem problemu
- Drama – krótkie scenki i inscenizacje, odgrywanie ról; metody plastyczne – komiksy, plakaty
- Metody audiowizualne - wykorzystanie Internetu jako narzędzi zdobywania informacji, programy i prezentacje multimedialne, filmy edukacyjne
- Gry i zabawy rozwijające myślenie strategiczne
- Trening komunikacji i zachowań społecznych, mini-wykłady, pogadanki, debaty.

6. Działania w zakresie doradztwa zawodowego z uwzględnieniem treści programowych.

Treści z zakresu doradztwa zawodowego będą realizowane w ciągu roku szkolnego na lekcjach wychowawczych, przedmiotowych, zastępstwach, podczas uroczystości i imprez szkolnych, na zajęciach pozalekcyjnych oraz poza szkołą poprzez udział uczniów w wyjściach i wycieczkach – w tym również zawodoznawczych.

Przedszkole

Preorientacja zawodowa – cel: zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień

- zajęcia zgodnie z przyjętymi programami wychowania przedszkolnego z uwzględnieniem treści programowych zawartych w rozporządzeniu
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzone w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej
- wizyty zawodoznawcze.

Treści programowe:

1. Poznanie siebie

Dziecko:

- 1.1 określa, co lubi robić;
- 1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;
- 1.3 określa, co robi dobrze;
- 1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Dziecko:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- 2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;

2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy

i niekonwencjonalny;

2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Dziecko:

3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);

3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Dziecko:

4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;

4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych

czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;

4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

Szkoła podstawowa klasy I – VI

Orientacja zawodowa - cel: zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień

- zajęcia z zakresu kształcenia ogólnego,
- zajęcia z wychowawcą,
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzone w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej
- wizyty zawodoznawcze.

Treści programowe klasy I-III

1. Poznanie siebie

Uczeń:

1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;

1.2 prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;

1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;

1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;

1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;

2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;

2.3 opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;

2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;

2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;

2.6 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;

3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;

3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Treści programowe klasy IV–VI

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- 1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- 2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- 2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- 3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Treści programowe klasy VII - VIII

Doradztwo zawodowe - cel: wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

Formy realizacji:

- zajęcia z doradztwa zawodowego (art. 109 ust. 1 pkt 7 ustawy) – *program*
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzone w ramach pomocy psychologicznej – pedagogicznej
- zajęcia z wychowawcą
- zajęcia obowiązkowe z zakresu kształcenia ogólnego
- wizyty zawodoznawcze

Treści programowe

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- 1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- 1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- 1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- 1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- 2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- 2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- 2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- 2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- 2.7 dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- 3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- 4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- 4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- 4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

7. Przewidywane rezultaty (efekty) i korzyści z realizacji programu:

Dla uczniów i rodziców:

- Dostęp do informacji edukacyjnej i zawodowej dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców.
- Świadome, trafniejsze decyzje edukacyjne i zawodowe.
- Kształtowanie odpowiednich postaw, nawyków, umiejętności i wiedzy oraz aktywności zawodowej uczniów.

- Mniej niepowodzeń szkolnych, zniechęcenia do nauki i pracy.
- Pomoc rodzinie w kształtowaniu określonych postaw i zachowań związanych z planowaniem kariery zawodowej ich dzieci.
- Przygotowania uczniów do pełnienia różnych ról społecznych.

Dla szkoły:

- Utworzenie na terenie szkoły bazy informacji edukacyjnej i zawodowej
- Promocja szkoły.
- Realizowanie przepisów prawa oświatowego w zakresie doradztwa zawodowego

Dla środowiska lokalnego:

- Zwiększenie trafności decyzji edukacyjnych uczniów.
- Promocja lokalnych instytucji i zakładów pracy.

8. Współpraca z instytucjami zajmującymi się doradztwem edukacyjno-zawodowym.

Zespół Szkół w Bystrzejowicach Pierwszych współpracuje z następującymi instytucjami:

1. Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Świdniku;
2. Powiatowy Urząd Pracy w Świdniku
3. KOWEZiU - Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej;
4. Szkoły ponadpodstawowe;
5. Lokalne zakłady pracy.

9. Ocena i ewaluacja

Realizacja Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego podlegać będzie monitorowaniu, ewaluacji i kontroli podjętych działań.

Ewaluacja prowadzona będzie poprzez:

- rozmowy z uczniami, rodzicami i wychowawcami,
- badania ankietowe wśród uczniów oraz rodziców,
- analizę dokumentów szkoły,
- informacje o losach absolwentów

Efektom ewaluacji będzie doskonalenie planów służące dostosowaniu ich do potrzeb i możliwości uczniów, potrzeb szkoły oraz lokalnego rynku pracy..

10. Załączniki

- **Program Doradztwa Zawodowego dla klas VII-VIII** (uwzględniający wnioski z ewaluacji programu oraz ankiet przeprowadzonych w klasie ósmej - potrzeby uczniów w zakresie doradztwa zawodowego)
- **Plan realizacji WSDZ dla Zespołu Szkół w Bystrzejowicach Pierwszych oraz plany realizacji WSDZ dla poszczególnych klas** uwzględniające wnioski z ewaluacji oraz analizę potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli.

Joanna Garamaj-Jaworowska

**Plan realizacji WSDZ w Zespole Szkół w Bystrzejowicach Pierwszych
na rok szkolny 2023/2024**

	Działania i osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań	Odbiorcy	Metody i formy realizacji	Termin
1.	Diagnoza potrzeb doradczych uczniów (Doradca zawodowy)	Kl. VII i VIII, rodzice, nauczyciele	Sondaż, ankiety	Do 10.09. 2023 r.
2.	Zaplanowanie pracy w 1. semestrze, opracowanie planu realizacji WSDZ na rok szkolny 2023/2024 (Doradca zawodowy, wychowawcy, nauczyciele)	Uczniowie, rodzice, nauczyciele		Do 12.09.2023 r.
3.	Realizacja 10 godzin zajęć z zakresu doradztwa zawodowego dla klasy VIII (1. semestr) oraz VII a i VII b (2. semestr) – nauczyciel doradca zawodowy	Uczniowie klasy VIII, VIIa, VII b	Zajęcia lekcyjne	I i II semestr
4.	Realizacja zajęć z doradztwa zawodowego dla klas 0 – 3. Przykładowa tematyka zajęć: - Poznajemy siebie - lubię to! Każdy ma swoje zainteresowania. - Gala talentów – jesteśmy mistrzami! - Zawody w mojej rodzinie i ich znaczenie (pedagog/ psycholog)	Klasy I - III	Zajęcia lekcyjne	X-I
5.	Przeprowadzenie zajęć z doradztwa zawodowego dla klas 4 – 6 - Kim będę w przyszłości - oto jest pytanie. - Ja – to znaczy kto? Moje mocne strony i możliwości ich wykorzystania. - Zainteresowania i pasje a zawody w mojej rodzinie i ich znaczenie. pedagog/ psycholog	klasy IV - VI	Zajęcia lekcyjne	I -IV
6.	Indywidualne doradztwo edukacyjno zawodowe. (Doradca zawodowy, pedagog szkolny, psycholog, wychowawcy, nauczyciele)	Wszyscy zainteresowani uczniowie	konsultacje	Cały rok szkolny

7.	Prowadzenie gazetki z treściami zawodoznawczymi.	Doradca zawodowy, uczniowie	gazetka	Cały rok szkolny
8.	Przygotowanie uczniów do udziału w olimpiadach, konkursach i zawodach sportowych. (Nauczyciele poszczególnych przedmiotów, świetlice, biblioteki)	Wszyscy uczniowie	olimpiady, konkursy, zawody	Zgodnie z kalendarzem konkursów, olimpiad i zawodów.
9.	Wycieczki zawodoznawcze oraz spotkania z przedstawicielami zawodów. (Nauczyciele, wychowawcy klas)	Uczniowie poszczególnych klas	Wycieczki, spotkania, spotkania online.	Cały rok szkolny (wg. planów klasowych)
10.	Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów. (Nauczyciele poszczególnych przedmiotów)	Uczniowie poszczególnych klas	zajęcia pozalekcyjne	Cały rok szkolny
11.	Określanie mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Współpraca wychowawców klas z psychologiem i pedagogiem oraz nauczycielem realizującym obowiązki doradcy zawodowego.	uczniowie o specjalistycznych potrzebach edukacyjnych	konsultacje, indywidualne rozmowy	Cały rok szkolny
12.	Prowadzenie Samorządu Szkolnego, Szkolnego Koła Wolontariatu - przygotowanie do wykonywania zadań zawodowych poprzez udział w zajęciach dodatkowych związanych z działalnością tych grup. (Opiekunowie grup)	Uczniowie	Działania zgodne z harmonogramem pracy SU i SKW	Cały rok szkolny
13.	Udzielanie informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów i kształtowanie u uczniów właściwych nawyków zdrowotnych . (Wychowawcy – spotkanie z lekarzem, pielęgniarką)	Uczniowie		Zgodnie z klasowymi planami realizacji WSDZ
14.	Sprawozdanie z realizacji doradztwa zawodowego w 1 semestrze. Wnioski do dalszej pracy.	Doradca zawodowy, wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog, nauczyciele świetlice i biblioteki	Ewaluacja formatywna	Koniec 1. semestru

15.	Zaplanowanie pracy w 2. Semestrze. Wychowawcy- uaktualnienie klasowych planów realizacji WSDZ	wychowawcy		II 2024 r.
16.	Koordynowanie działań związanych z rekrutacją do szkół ponadpodstawowych. (Wychowawca klasy 8, nauczyciel informatyki)	Uczniowie kl. VIII	lekcje wychowawcze, indywidualne konsultacje	2. semestr
17.	Opracowanie artykułu lub prezentacji informacyjno-doradczej dla rodziców „Jak pomóc dziecku wybrać szkołę i zawód?”	Rodzice uczniów klasy VIII	Prezentacja i lub artykuł udostępniony przez e-dziennik	II 2024
18.	Bieżąca praca z uczniami i zintegrowane działania nauczycieli w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej. (Wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog, specjaliści)	rodzice uczniowie nauczyciele,	Wg potrzeb	Cały rok szkolny
19.	Prowadzenie zajęć umożliwiających uczniom rozwijanie swoich zdolności i umiejętności, wspieranie w rozwoju zdolności i uzdolnień uczniów (Nauczyciele świetlicy)	Uczniowie	Zgodnie z analizą potrzeb, warsztatowe zajęcia, dyskusje, rozmowy	Cały rok szkolny, wg planu pracy
20.	Organizowanie w szkole akcji i konkursów wspierających rozwijanie i prezentowanie własnych zainteresowań i talentów; (Nauczyciele)	Uczniowie	Olimpiady, konkursy, zawody	Zgodnie z planem pracy szkoły
21.	Zorganizowanie spotkań z przedstawicielami szkół średnich - poznanie oferty szkół, specyfiki kształcenia. (Doradca zawodowy)	Rodzice, uczniowie klas VIII	Spotkania w szkołach ponadpodstawowych lub w naszej placówce	IV-V 2024 r.
22.	Wyjazd na Targi Edukacyjne. Wychowawcy, doradca zawodowy	Uczniowie	Udział w Targach	Wg kalendarza Targów
23.	Udzielanie uczniom porad i konsultacji związanych z wytyczaniem celów edukacyjnych i wyborem kierunku kształcenia;(Doradca zawodowy, psycholog, pedagog, wychowawcy, nauczyciele)	Uczniowie	Rozmowy, konsultacje	Cały rok szkolny

Specjaliści z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Świdniku

➤ Diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów i udzielanie pomocy uczniom i rodzicom w planowaniu rozwoju kształcenia i kariery oraz współpraca z nauczycielami, specjalistami, pedagogiem, psychologiem i doradcą zawodowym szkoły

➤ Współpraca z PUP w Świdniku

➤ współorganizowanie spotkania z urzędnikami PUP : informowanie o zmianach i trendach na lokalnym i krajowym rynku pracy;

➤ przedstawianie prognozy zapotrzebowania wśród pracodawców na pracowników;

➤ udostępnianie zasobów informacji edukacyjnych i zawodowych;

➤ współorganizowanie przedsięwzięć z zakresu doradztwa zawodowego;

➤ udzielanie informacji dotyczących rynku pracy za granicą (usługi doradców Sieci Europejskich Ofert Pracy EURES);

Przedstawiciele szkół ponadpodstawowych:

✓ Udzielanie uczniom porad i konsultacji związanych z wytyczaniem celów edukacyjnych i wyborem kierunku kształcenia;

✓ Wsparcie uczniów w procesach decyzyjnych;

✓ Pełnienie funkcji wspierającej i informacyjnej dla rodziców;

BIBLIOGRAFIA i POMOCNE MATERIAŁY

1. <https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>

- WZORCOWE ROZWIĄZANIA ORGANIZACYJNE FUNKCJONOWANIA WEWNĄ TRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO (WSDZ) DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ
- PRZYKŁADOWY PROGRAM PREORIENTACJI ZAWODOWEJ DLA PRZEDSZKOLA Z PROPONOWANYMI S CENARIUSZAMI
- PRZYKŁADOWY PROGRAM ORIENTACJI ZAWODOWEJ DLA KLAS I-III SZKOŁY PODSTAWOWEJ Z PROPONOWANYMI SCENARIUSZAMI
- PRZYKŁADOWY PROGRAM ORIENTACJI ZAWODOWEJ DLA KLAS IV-VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ Z PROPONOWANYMI SCENARIUSZAMI
- PRZYKŁADOWY PROGRAM DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA KLAS VII-VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ Z PROPONOWANYMI SCENARIUSZAMI

2. Literatura metodyczna:

- „Wsparcie na starcie – planowanie kariery zawodowej”; Małgorzata Sienna; Łódź 2010

- „Warsztat diagnostyczny doradcy zawodowego. Przewodnik dla nauczyciela i doradcy”; Małgorzata Rosalska; KOWEziU; Warszawa 2012;
- „Rozwijam skrzydła. Poradnik metodyczny dla wychowawców gimnazjum w zakresie doradztwa zawodowego”; K. Druczak, M. Mrozek, M. Manturz; KOWEziU; Warszawa 2013;
- Rozwijam skrzydła. Poradnik metodyczny dla wychowawców szkoły podstawowej w zakresie doradztwa zawodowego”; K. Druczak, M. Mrozek, M. Manturz; KOWEziU; Warszawa 2013;
- „Doradztwo edukacyjno-zawodowe. Przykładowe rozwiązania”; KOWEziU; Warszawa 20
- Przykładowe programy nauczania z doradztwa zawodowego i WSDZ dostępne w zasobach internetu.

3. Literatura dotycząca zagadnień związanych z doradztwem zawodowym dostępna na stronach:

- <http://www.eurodoradztwo.praca.gov.pl/en/publikacje/>
- <http://euroguidance.pl/ksiazki/>
- <http://doradztwo.ore.edu.pl/zasoby-pracy-uczniami-klas-7-8-szkoly-podstawowej-oraz-gimnazjum/>

4. Narzędzia diagnostyczne i materiały metodyczne wspomagające proces rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów dostępne na stronach:

- <https://men.gov.pl/pl/ksztalcenie-zawodowe/projekty-systemowe-i-konkursowe>
- <http://doradztwo.ore.edu.pl/zasoby-pracy-uczniami-klas-7-8-szkoly-podstawowej-oraz-gimnazjum/>
- <https://zasobyip2.ore.edu.pl/pl/publications/searchprojectDecisionNumber=POKL.03.04.03-00-101%2F13-00&page=2&perPage=5&sort=id-desc>
- <http://cdzdm.pl/materialy-na-zajecia-i-nie-tylko/> 5. Informacje dotyczące rynku pracy na stronach:
- Główny Urząd Statystyczny – Rynek Pracy: <http://stat.gov.pl/>
- Portal Publicznych Służb Zatrudnienia – dane i opracowania zawarte w zakładce Rynek Pracy – m.in. Klasyfikacja zawodów i specjalności oraz Publikacje zawierające Przewodnik po zawodach: <http://psz.praca.gov.pl/>
- Centralna baza ofert pracy MRPiPS: <http://oferty.praca.gov.pl/>
- Barometr zawodów: <https://barometrzedowow.pl/>